

دانشنامه فلسفه استنفورد (۱۵)

باروخ اسپینوزا

استیون نادلر

ترجمه حسن امیری آرا



Nadler, Steven M

سرشناسه: نادلر، استیون ام. ۱۹۵۸ م.

عنوان و نام پدیدآور: بروز اسپینوزا استیون نادلر؛ ترجمه حسن امیری آرا،

مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۸۴ ص.

فروست: دانشنامه فلسفه استنفورد؛ ۱۵/ دیر مجموعه مسعود علیا.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۸-۱۳۹-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: قیپا

یادداشت: کتاب حاضر ترجمه مقاله‌ای با عنوان «Introspection» از

دایرةالمعارف «Stanford encyclopedia of philosophy» است.

یادداشت: واژه‌نامه.

یادداشت: کتابخانه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: فلسفه - دایرةالمعارف‌ها

موضوع: فلسفه - تاریخ

موضوع: شناخت (فلسفه)

شناسه افزوده: میری، حسن، ۱۳۶۶ - مترجم

رده‌بندی کنگره: ۲۱۳۹۳ ب ۵۱/ن ۴ B51

رده‌بندی دیویی: ۱۰۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۶۰۶۴۲۱

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Baruch Spinoza

The Stanford Encyclopedia of Philosophy

Steven Nadler, Jul 15, 2013

این مجموعه با کسب اجازه از گردانندگان دانشنامه
فلسفه استنفورد (SEP) منتشر می‌شود.



انتشارات قنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

* * *

دانشنامه فلسفه استنفورد (۱۵)

دبیر مجموعه: مسعود علیا

باروخ اسپینوزا

استیون نادلر

ترجمه حسن امیری آرا

چاپ اول

۱۶۵۰ نسخه

زمستان ۱۳۹۳

چاپ پُرمان

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۰ - ۱۳۹ - ۲۷۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 278 - 139 - 0

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۵۰۰۰ تومان

فهرست

۷	پیشگفتار دبیر مجموعه
۱۱	درآمد
۱۳	۱. زندگی نامه
۱۷	۲. اخلاق
۵۷	۳. رساله الهیاتی سیاسی
۷۷	کتابنامه
۸۰	واژه نامه انگلیسی به فارسی
۸۲	نمایه

پیشگفتار دبیر مجموعه

بسیاری از کسانی که در ایران به نحوی از انحا کار فلسفی می‌کنند و با فضای مجازی اینترنت نیز بیگانه نیستند نام دانشنامه فلسفه استنفورد^۱ را شنیده‌اند و چه‌بسا از این مجموعه کم‌نظیر بهره نیز برده باشند. این دانشنامه حاصل طرح نیکویی است که اجرای آن در سال ۱۹۹۵ در دانشگاه استنفورد آغاز شد و همچنان ادامه دارد. به لطف کمک‌هایی که گردانندگان این مجموعه از آن‌ها برخوردار شده‌اند، متن کامل تمامی مقالات این دانشنامه در اینترنت به رایگان و به آسان‌ترین شکل در دسترس خوانندگان علاقه‌مند قرار گرفته است.

نگاهی به ساختار و مندرجات مقاله‌ها و مرور کارنامه نویسندگان آن‌ها، که عموماً در حیطه کار خویش صاحب نام و تألیفات درخور اعتنا هستند، گواهی می‌دهد که با مجموعه‌ای خواندنی مواجهیم، مجموعه‌ای که غالباً مدخل‌های مناسبی برای ورود به گسترده‌های متنوع تأمل فلسفی به دست می‌دهد، به این اعتبار، می‌توان به جرئت گفت کسی که می‌خواهد اولین بار با مسئله یا مبحثی در فلسفه آشنا شود، یکی از گزینه‌های راهگشایی که پیش رو دارد این است که ابتدا به سراغ مدخل یا مدخل‌های مربوط به آن در این دانشنامه برود.

دانشنامه فلسفه استنفورد (به سرپرستی دکتر ادوارد ن. زالتا^۲)

1. *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (SEP)

2. Edward N. Zalta

افزون بر این که پیوندی فراگیر میان فضای دانشگاهی و عرصه عمومی برقرار کرده، ویژگی‌های درخور توجه دیگری هم دارد. حجم بسیاری از مقاله‌های این دانشنامه چشمگیر است. ظاهراً دست نویسندگان در شرح و بسط کثیری از موضوعات و مباحث باز بوده است. دیگر این که در کنار مدخل‌های نام‌آشنا گاه به موضوعات و مسائل کم و بیش بدیعی پرداخته شده است که شاید در نظر اول ورودشان به دانشنامه‌ای فلسفی غریب بنماید و در عین حال خواننده را به بازاندیشی دربارهٔ دامنهٔ تفکر فلسفی و نسبت آن با زیست‌جهان خویش فراخواند. کتابنامه‌های مندرج در پایان مقاله‌ها نیز که معمولاً به دقت تدوین شده‌اند، یکی از محسنات این دانشنامه است که به‌ویژه به کار دانشجویان و محققانی می‌آید که می‌خواهند در زمینه‌ای خاص پژوهش کنند. این را هم نباید از نظر دور داشت که خاستگاه این دانشنامه به هیچ روی موجب نشده است که متفکران و مباحث فلسفهٔ قاره‌ای نادیده گرفته شوند.

انتشار تدریجی این دانشنامه به زبان فارسی و فراهم کردن امکان مواجههٔ شمار هرچه بیشتر تری از خوانندگان علاقه‌مند با آن. چه‌با استمرار همان غایتی باشد که موردنظر پایان این طرح بوده است. بر این اساس، در گام نخست انتخابی اولیه از میان چند صد مدخلی که در دانشنامه آمده است صورت گرفته و کار ترجمهٔ آن‌ها به سعی مترجمانی که با این طرح همکاری دارند به تدریج پیش می‌رود. ترجمهٔ کل دانشنامه البته غایتی بلندپروازانه است، به‌ویژه با توجه به این که هنوز همهٔ مقاله‌های آن به نگارش درنیامده‌اند. با این حال، تلاش بر این است که، در صورت فراهم بودن شرایط، انتشار این مجموعه استمرار پیدا کند و به سرنوشت مجموعه‌هایی دچار نیاید که آغازی چشمگیر داشته‌اند ولی دولتشان چندان پاینده نبوده است.

روال غالب این است که هر کدام از مدخل‌ها در یک مجلد منتشر شود، اما در مواردی که حجم یک مدخل از حداقل لازم برای این که به

هیئت مجلّدی مستقل منتشر شود کم‌تر باشد. آن مدخل همراه با مدخل دیگری که با آن قرابت موضوعی دارد انتشار می‌یابد. به درخواست دکتر زالتا، نسخهٔ اساس ترجمه‌ها آخرین ویراستی خواهد بود که در بخش آرشیو دانشنامه درج شده است. و همین امر در چاپ‌های مجدد ترجمه‌ها مینا قرار خواهد گرفت. در مرحلهٔ ویرایش، تمامی ترجمه‌ها سطر به سطر با متن انگلیسی مقابله خواهند شد تا عیار کار درخور این مجموعه باشد. در این میان تلاش می‌شود توازن شایسته‌ای میان احترام به سبک و زبان هر مترجم از یک سو و اقتضائات مجموعه از سوی دیگر به دست آید. طرح انتشار این مجموعه شاید فردی بوده باشد، اما اجرا و اتمام آن البته کاری جمعی است و با تلاش مشترک و همراهی دوستانی میسر می‌شود که به این کار دل می‌سپارند. افزون بر ترجمانی که در این طرح همکاری می‌کنند، سپاسگزار دیگرانی هستم که مساعدتشان پشتوانهٔ اجرای شایستهٔ آن است. به‌ویژه از دکتر زالتا و سایر گردانندگان دانشنامه قدردانی می‌کنم که اجازه دادند مجموعه حاضر به زبان فارسی منتشر شود. همچنین، باید یاد کنم از آقای امیر حسین زادگان، مدیر انتشارات ققنوس، که زمینهٔ اجرای طرح را فراهم کردند؛ آقای دکتر سید نصرالله موسویان، که یاری بی‌دریغشان برای این مجموعه بسیار مغتنم بوده است؛ آقای احمد تهوری، مدیر روابط عمومی انتشارات، که در تسهیل ارتباطات نقش مؤثری داشته‌اند؛ و آقای جهانگیر ملک‌محمدی و یکایک همکاران ایشان در بخش فنی انتشارات، که می‌کوشند این مجموعه با شکل و شمایلی درخور منتشر شود.

مسعود علیا

زمستان ۹۲

[درآمد]

بنتو^۱ (در زبان عبری: باروخ^۲؛ در زبان لاتین: بندیکتوس^۳) اسپینوزا یکی از مهم‌ترین فیلسوفان دوران مدرن متقدم و یقیناً رادیکال‌ترین آن‌هاست. تفکر او تلفیقی است از التزام به شماری از اصول متافیزیکی و معرفت‌شناختی دکارتی با ارکانی از فلسفه رواقی باستان و عقل‌باوری یهودی قرون وسطایی که با وجود این، در قالب نظامی بسیار بدیع عرضه شده است. دیدگاه‌های به‌غایت طبیعت‌باورانه او در باب خدا، جهان، انسان و شناخت بنیانی است برای فلسفه اخلاقی که بر مهار انفعالات^۴ در جهت رسیدن به فضیلت و سعادت متمرکز است. این دیدگاه‌ها همچنین نوعی تفکر سیاسی قویاً دموکراتیک و نقدی ژرف بر دعاوی کتاب مقدس و دین فرقه‌ای را بنیاد می‌نهند. از میان همه فیلسوفان قرن هفدهم، شاید هیچ کس به قدر اسپینوزا به روزگار کنونی ربط نداشته باشد.

1. Bento

2. Baruch

3. Benedictus

4. passions